ELGĦAŻAR IX-XIĦ

Naħseb li kulħadd jafha l-istorja tal-Lhudi xiħ li ma riedx jiekol laħam tal-ħanżir biex ma jiksirx il-liġi u li, meta ħbiebu qalulu biex iġibulu laħam li seta' jieklu biex taparsi jiekol laħam tal-ħanżir u jeħles mill-mewt, għażel li jmut flok ma jagħti eżempju ħażin liż-żgħażagħ. Storja sabiħa li tgħallimna ngħożżu aktar ir-reliġjon u naħarbu kemm jista' jkun l-iskandlu.

L-istorja nafuha, imma ħa nħarsu lejha fid-dawl tal-ġrajja ta' dawk iż-żmenijiet. Kien it-tieni seklu qabel Kristu. L-imperu Persjan kien ilu li waqa' taħt il-qawwa tas-sultan żagħżugħ Xandru l-Kbir li firex is-saltna tiegħu mill-Baħar Mediterran sa truf l-Indja. Il-Palestina waqgħet taħt il-ħakma ta' Xandru. Kien għadu żagħżugħ das-sultan meta qabdu deni kbir. Meta ra li sa jmut u ma kellux min jiret is-saltna, sejjaħ il-ġenerali tiegħu u qassmilhom is-saltna sakemm ikun hemm min isaltan minn nislu. Imma nisel is-sultan kien meqrud kollu u dawk il-ġenerali baqgħu slaten huma u wliedhom. Wara ħafna ġlied il-Palestina waqgħet taħt idejn is-sultan tas-Sirja Antijokus. Il-pulitka tas-sultan Xandru kienet li jdaħħal kullimkien ilsien wieħed, reliġjon waħda u drawwiet waħda biex aktar igħaqqad is-saltna tiegħu. Ried saħansitra li s-suldati tiegħu jiżżewwġu man-nisa tal-artijiet mirbuħa biex aktar igħaqqad dawk il-popli differenti. Is-slaten tas-Sirja mxew fuq l-istess politka u riedu jdaħħlu mhux biss l-ilsien Grieg qalb il-Lhud imma saħansitra d-drawwiet tagħhom u r-reliġjon tagħhom pagana. U xi wħud mil-Lhud dan għoġobhom u biex aktar jinħabbu mas-slaten, bdew minn rajhom jimxu fuq il-ħajja Griega. Bnew dak li llum ngħidulu *stadium* u hemm kienu jagħmlu logħob (sports) bħall-Griegi. Il-poplu kien imur jara u saħansitra xi qassisin kienu jitilqu s-servizz tat-tempju biex imorru jaraw il-logħob.

Għalkemm l-ispirtu pagan beda dieħel ġmielu fil-ħajja Lhudija, il-marda kienet għadha fil-qoxra. Il-Lhud, għalkemm kienu jridu jgħixu bħall-Griegi, bħal meta xi Malti jrid igħix la Ingliża, kienu jħossu ġo fihom li huma Lhud, li għandhom il-Liġi tagħhom u r-reliġjon tagħhom, u li ma kienu jistgħu qatt igħixu bħall-Griegi f'kollox. Il-moda Griega kienet fil-qoxra biss, mhux fil-qalba. Ruħ il-poplu kienet għadha Lhudija.

Meta sar sultan Antijokus Erbgħa, xejn ma għoġbitu dit-tiċliqa ta' ħajja Griega. Ried li l-poplu jkun Grieg tassew u f'kollox mhux fil-għajn biss. Biex idaħħal ir-reliġjon pagana u l-liġijiet pagani, kien jinħtieġ l-ewwel-nett li jeqred ir-reliġjon Lhudija, li kienet ir-reliġjon ta' Alla Wieħed, u l-liġi tal-Lhud. Bdiet il-persekuzzjoni. Is-servizz tat-tempju spiċċa; l-artal kien ipprofanat għax fuqu twaqqfet xbiha ta' alla falz u saru sagrifiċċji ta' laħam tal-ħanżir, kontra l-liġi tal-Lhud. Il-poplu ma setgħax aktar jaqra l-Kotba Mqaddsa u ħażin għal dik l-omm li kienet tiċċirkonċidi t-tarbija tagħha. Din l-istorja naqrawha fil-kotba tal-Makkabin. Dawk li kienu xi ftit bierda fir-reliġjon malajr qalbu għar-reliġjon pagana, imma oħrajn żammew sħiħ. Fost dawk li żammew il-fidi sal-mewt hemm waħda omm u seba' wliedha u Elgħażar.

Fis sagrifiċċji tal-Lhud biċċa mill-

vittma kienet tinharaq fuq l-artal, biċċa tmiss lill-qassis u l-bqija jeħodha r-raġel li jkun għamel is-sagrifiċċju u jiekolha hu u niesu fit-tempju. Mela darba sar sagrifiċċju ta' ħanżir. Dan kien kontra l-liġi. Wieħed Lhudi xiħ, u forsi oħrajn miegħu, kien imġiegħel jiekol minn dak il-laħam. Ma riedx. Qabdulu idejh, fetħulu ħalqu u bdew ideffsulu l-laħam ġo ħalqu. Quddiemu kien hemm ir-rota tat-tortura. Imma x-xiħ ma beżgħax. Beżaq minn ħalqu l-biċċa laħam li kienu daħħlulu u b'kuraġġ kbir beda miexi minn rajh lein ir-rota li fuqha kellhom ikissrulu għadmu.

X'uħud minn dawk li kienu mqabbdin jagħmlu s-sagrifiċċju, li kienu Lhud maqluba, tħassruh u riedu jeħilsuh mill-mewt. Riedu jġibulu laħam li hu kien jista' jiekol, biex għal taparsi hu jkun qiegħed jiekol il-laħam tal-ħanżir. Issa l-ħkel ta' laħam li ma jiswiex, f'dawk iċ-ċirkustanzi, jiġifieri wara sagrifiċċju kien ifisser li wieħed telaq ir-reliġjon tal-Lhud u qaleb għar-reliġjon tas-sultan. U dan Elgħażar la ried jagħmlu u anqas ried juri li taparsi qiegħed jagħmlu. Għax dan il-mezz biex jeħles mill-mewt jew isir jafu kulħadd jew ma jkun jafu ħadd ħlief dawk li jkunu ġiebulu l-laħam. Jekk isir jafu kulħadd, ikun jafu s-sultan ukoll u jerġa' jġiegħlu jiekol il-laħam tal-ħanżir; jekk ma jkun jafu ħadd, kulħadd jaħseb li Elgħażar qaleb għal-liġi pagana u b'hekk ikun jagħti eżempju ħażin u jħajjar oħrajn biex jagħmlu bħalu. Għalhekk Elgħażar ma riedhix il-ħniena li riedu jagħmlu miegħu dawk ir-rġiel u baqa' jżomm sħiħ u ħalla ħajtu fuq ir-rota taħt is-swat tal-kiefra, martri tar-reliġjon ta' Alla Wieħed, fi żmien il-persekuzzjoni ta' Antijokus Erbgħa.

L-istorja ta' Elgħażar hi għajn ta' tagħlim. Bħal Elgħażar in-nisrani għandu jżomm sħiħ fil-fidi sal-mewt, sal-martirju. Il-persekuzzjonijiet u l-ħruxija tat-turmenti ma għandhomx ibeżżgħuna. Din hi l-istorja tal-martri kollha. Barra minn dan għandna nibżgħu dejjem bħal Elgħażar mill-eżempju ħażin. Seta' Elgħażar kiel mil-laħam li ma kienx kontra l-liġi. Iżda mbagħad? X'kienu jaħsbu l-Lhud l-oħra? Li Elgħażar qaleb. U jekk bniedem bħal Elgħażar qaleb, mhix ħaġa kbira li jaqleb min hu inqas minnu. L-eżempju dejjem jiġbed, imma l-eżempju ħażin tal-kbir jiġbed kotra għall-ħażen. U x'kien sa jirbaħ Elgħażar kieku qagħad għal li riedu ħbiebu? Erbat ijiem ħajja. Forsi sena jew tnejn. L-aħjar ta' ħajtu kien għadda. Issa xjieħ. Jistenna l-mewt. U kemm jista' jgħix aktar? Għal sena, sentejn oħra jħalli tebgħa kerha fuq ismu u jagħti eżempju ħażin lil ħafna żgħażagħ? Il-ħajja ta' dejjem hija wisq aħjar minn din il-ħajja, u iblah hu min jibdel il-ġenna ma' erbat ijiem ħajja f'din id-dinja.

P.P. SAYDON.

QWIEL TAL-PALESTINA

Min ma jaduq il-morr, ma għaraf teghmet il ħelu. Hekk hu mitt darba u elf. Għal hekk hawn id-deni fid-dinja, għax kieku ma hawnx deni, anqas ma kien ikun hawn ġid.

Is-sahra, awalha żahra aħħarha qahra. *Is-sahra, għall-ewwel ħliqa u għall-aħħar diqa.* Għal fil-għaxija, qabel ma torqod, tithenna titħaddet malħbieb, imma meta jagħfas il-lejl u jagħtik in-nagħas tiddejjaq.